

LA CE BUN LOGICIENI, ÎNTR-O VREME SĂRACĂ ?

MIRĂRI

ȘI ALTE ASEMENEA FERICITE PERPLEXITĂȚI,
PE MARGINEA "LOGICII INTEGRALE"

(Editura "Ștefan Lupășcu", Iași, 1999)

Viorel Guliciuc

Asistând la impresionanta desfășurare de gând pe care ne-o propune în ultimii zece ani *Logicianul* Ioan Petru, un comentator neavizat – dintre aceia parcă tot mai mulți, care s-au decis să polueze spațiul filosofic și cultural românesc – s-ar putea retoric întreba, așa cum o făcea *Poetul* Holderlin (cel atât de mirabil *preluat* ca pretext de *Filosoful* Heidegger, pentru o discuție și mai înaltă încă), *doar* un comentator (un doxograf) neavizat s-ar putea întreba: „*la ce bun logicieni, într-o vreme săracă ?*”

Într-adevăr, pentru orice *simplic* consumator de cultură, diferența dintre gândul înfășurat haotic în mizerii politice sau în idiosincrazii filosofico-literare, și cel desfășurat simfonic în superbia instanței filosofice ultime, care dintotdeauna a fost logica, este greu de acceptat: *strivitoarea* diferență dintre reflecția teoretico-metodologică și/sau meta-teoretică ajunsă la maturitate

LA CE BUN LOGICIENI, ÎNTR-O VREME SĂRACĂ ?

filosofică și modestele exerciții de expresivitate culturală, rănește vanități, când, de fapt, (vorba lui Constantin Noica) ar fi trebuit să stimuleze orgolii.

Credincios unei perspective (și prin aceasta, chiar, unui stil al gândirii logico-filosofice) pe care promovată-o cândva *Magistrul* său (și al unei strălucite generații de profesori de la Facultatea de Filosofie, a Universității „Al.I.Cuza” din Iași), Ioan Petru își propune să realizeze, în „*cele 21 de capitole ale prezentării logicii "integrale"*”, „*o radiografie a preocupărilor din disciplina cu o istorie explicită de peste 23 de veacuri*”, pornind de la „*concepte de maximă relevanță pentru demontarea discursului și deslușirea traiectelor gândirii discursive*”. „*Le definim, le corelăm, le ordonăm, le dividem și le clasificăm. Le asociem procedurilor de evaluare (sau justificare) și de operaționalizare corespunzătoare. Le așezăm în matrici "ale tuturor posibilităților"*, sugerând noi piste de cercetare, sau chiar contribuind la completarea lor, prin rezultatele investigației întreprinse pe cont propriu”, mărturisește în continuare cercetătorul ieșean (p. 5).

În fond, este, în același timp, o desfășurare și o ilustrare critică (sau chiar meta-critică), a logicității, în constituirea ei permanentă, un proiect ce depășește schița propusă de Petre Botezatu, înspre integralitatea și unitatea perpetuă a raționalității umane *în act*. Este, îndrăznim să credem, prima cercetare cuprinzătoare, în care sunt explicitate punțile de legătură și pasarelele teoretico-

metodologice care unesc intelectul pasiv și intelectul activ, rațiunea și creația, conceptul și intuiția etc.

Principiile expositive (dar nu numai) ale lucrării (*principiul „integralismului”, principiul „ecumenismului metodologic”, principiul „maximei cuprinderi”, principiul „minimei detalieri”, cel al „operaționalismului”, principiul „activismului” și principiul „paralelismului între problemele legate de noțiuni și cele vizând propoziții”*), mărturisesc un ideal logico-filosofic care pare a ține mai degrabă de grandioasele sinteze ale marilor sisteme filosofice, decât de pauperitatea prea grabnicei renunțări la idea și idealul sistemului filosofic, pe care acest veac confuz s-a grăbit (și hazardat) să o proclame.

Cele 10 capitole ale volumului 1 al *Logicii integrale* (1 - *Logica: definiție, diviziuni (clasificări) și corelații cu alte discipline*; 2 - *Categorii logice fundamentale („CLF”) și categorii logice derivate („CLD”) în țesătura discursivă a gândirii*; 3 - *Parametri (sau poli) semiotici ai categoriilor logice fundamentale (CLF)*; 4 - *Blocaje, translări și suprapuneri de parametri în universul categoriilor logice fundamentale*; 5 - *Noțiuni (sau nume) și enunțuri (sau propoziții) corelative: ordonarea, respectiv condiționarea între două sau mai multe categorii logice fundamentale*; 6 - *Noțiuni (termeni, nume sau concepte) și enunțuri (sau propoziții) opuse. Relații de opoziție (sau de obstaculare) între categorii logice fundamentale*; 7 - *Tipuri de categorii logice fundamentale impuse prin relații de cvasidependență*; 8 - *Mulțimi remarcabile de noțiuni*

LA CE BUN LOGICIENI, ÎNTR-O VREME SĂRACĂ ?

(concepte, sau nume) și de enunțuri (sau propoziții) corelative și structuri „opozitionale” aferente; 9 – Variații ale categoriilor logice fundamentale după calitate, cantitate, relație și modalitate și, în sfârșit 10 – Noțiuni (concepte, termeni, sau nume) și enunțuri (judecăți, sau propoziții) dependente (sau corelative) după criterii „non-standard” de evaluare logică) răstoarnă de facto una dintre cele mai rezistente prejudecăți ale reflecției contemporane asupra raporturilor dintre logică, lingvistică și semiotică (sintetic redată cândva de Sergiu Al-George), - conform căreia, în gândirea occidentală, progresiunea meta-tematică a reflecției urmează ordinea logică-lingvistică-semiotică, (spre deosebire de cea orientală, unde ea ar fi semiotică-lingvistică-logică) – de parcă logica ar fi condamnată să fie doar începutul gândirii! Or, în *Logica integrală* exercițiul recuperării, din perspectivă logică și meta-logică, a semioticii și lingvisticii, demonstrează cât de inactuală poate fi o asemenea prejudecată – sucombată, uneori, într-un simplu reflex cultural – și cât de necesar este recursul la clasicitatea ideii „gândirii care gândește gândirea”, într-o lume care pare a se iluziona că se poate revărsa peste marginile ei.

Mai mult, chiar, acest „*manual*” sau „*tratat*” sau *formulă inedită de regândire a procedurii de sistematizare a temelor logice*”, vine să recupereze în sensul cel mai larg al unei logici a comunicării integrale, nu atât logica implicită a oricărei forme de discursivitate, cât *unitatea* universal non-generică a raționalității umane, acel Unu-Multiplu pe care tindem nepermis să-l

confundăm cu un Multiplu-Unu, într-o lume care se iluzionează crezând că a comunica mai multe înseamnă a comunica mai mult și care se rătăcește constant în exilul unei alterități niciodată asumate pînă la capăt – pînă la logic și meta-logic.

Dincolo de ironia dublei deziluzii pe care această sinteză o propune (să nu uităm că ironicul, spre deosebire de cinic, își iubește aproapele!), celor cărora Dumnezeu le-a dat harul dublării lecturii (sau lecturilor) printr-o meta-lectură lucidă și sistematică, avem de-a face cu o reușită încercare de reaşezare a logicității sub semnul simfonicolui, căci, ce altceva ar putea fi, uluitorul efort de a reconstrui – cumva împotriva curentului, deci în spirit autentic filosofic! – unitatea unei discipline pe care alții se străduie să o ruineze în *parti pris*-uri și dezvoltări ultra-specializate, lipsite de perspectivă și condamnate, astfel, să uite, în cele din urmă (foucaultian) *omul* care gîndește. Astfel, se realizează și răsturnarea pretinsului a-umanism al logicii care, chipurile, ar transcende umanul către ceva de genul *Over-minții* descrise de Arthur Clarke.

De aceea, lectura acestei neașteptate sinteze se poate constitui în intrarea în spațiul real-virtual (unul al lui stă-să-fie, unul dotat cu strălucirea putinței și nu doar cu licrările potenței) al unui proiect de meta-comunicare logico-filosofică, un proiect care înscrie nexul final al gândirii în chiar începutul ei.

LA CE BUN LOGICIENI, ÎNTR-O VREME SĂRACĂ ?

Logica integrală, (volumul I) ne invită, astfel, să înțelegem nu numai cum și de ce: „*toți oamenii sunt deștepți; unii, înainte, ceilalți, după*” (proverb chinezesc), ci și de ce și cum mai este nevoie de logicieni, în vremuri sărăcite de epuizarea neliniștii și neodihnei gândului cercetător autentic, în comoditatea impersonală a unor reflexe culturale prea rar conștientizate ca atare.